

Gdy I wojna światowa dotarła do Siedlec

W 1914 r. rozpoczęła się wojna, nazywana „Wielką Wojną”, która w dużej mierze rozgrywała się na terenach dawnych ziem polskich. Do Siedlec wojna dotarła rok później, warto więc przypomnieć, jak wyglądała zmiana okupantów w sierpniu 1915 r.

Dr Rafał Dmowski

adiunkt w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

Odgłosy zbliżającej się wojny docierały na Podlasie na kilka miesięcy przed nadejściem wojsk niemieckich. Zarządzenie Gubernatora Lubelskiego, w którym nakazano ewakuację całej ludności męskiej z terenu Lubelszczyzny ukazało się 20 czerwca 1915 r. Na skutek nacisków różnych urzędów wkrótce je odwołano. Miesiąc później, 26 lipca ewakuowano z Siedlec w głąb Rosji urzędników rosyjskich i polskich wraz z rodzinami, sądy, wszystkie biura, kasy i archiwa urzędowe, kasę oszczędnościową wraz z lokatami mieszkańców miasta, pracowników szpitala pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny (obecnie Szpital Miejski przy ulicy Starowiejskiej) oraz nauczycieli i uczniów z siedleckich szkół średnich, itp. W mieście, do pierwszych dni sierpnia pozostali jedynie pracownicy magistratu, policja i niewielka ilość wojska rosyjskiego.

W trakcie odwrotu przed nieprzyjacielem wojska rosyjskie zabierały wszystko, co dało się zabrać (m.in. tabor, podkłady i szyny, wyposażenie warsztatów kolejowych) a resztę niszczyły stosując taktykę „spalonej ziemi” co miało utrudnić jednostkom wroga dalsze działania. W miastach nakazano ewakuację fabryk wraz z zalogami, niszczone zasiewy dojrzewających zbóż, wysiedlono dużą liczbę mieszkańców itp. Wywieziono wówczas na wschód także personel siedleckiego węzła kolejowego wraz z rodzinami.

Wycofujące się wojska pozostawiały w ślad za sobą zniszczone tory i budynki kolejowe, co miało utrudnić dalszy marsz wroga.

Niemcy, aby zdeorganizować ewakuację prowadzoną przez administrację rosyjską i odwrót wojsk, rozpoczęli naloty sterowców na ważniejsze węzły kolejowe i drogowe leżące na liniach komunikacyjnych cofającego się przeciwnika. Do nalotu na Siedlce doszło w nocy z 5 na 6 sierpnia 1915 r., kiedy to niemiecki sterowiec zrzucił bomby na stację kolejową, halę targową i inne okoliczne tereny. Po latach pisano o działaniach siedleckiej Straży Ochotniczej: „Straż zorganizowana z wielkim pośpiechem, lichy zaopatrzona w narzędzia (narzędzia straży wywieźli ze sobą Moskale) przystępuje do akcji ratowniczej, wśród gradu kul i szrapneli, które co chwila wznicały nowe pożary koszar, magazynów, piekarni, dworca i innych”. Do zniszczeń w mieście przyczynili się także żołnierze rosyjscy. Opuszczając Siedlce w nocy z 11 na 12 sierpnia podpalili magazyny wojskowe, dworzec kolejowy, oraz nagromadzone zapasy zboża i siana, których nie zdążono wywieźć.

12 sierpnia do miasta wkroczyły pierwsze oddziały wojsk niemieckich. Tadeusz Moniewski pisał w 1929 r. w przewodniku po Siedlcach: „Miasto zostało zajęte przez Niemców, którzy rozpoczęli w nim swe rządy nie >>gorzej<< od poprzedniego zaborcy. Ale wraz z ucieczką Moskali wstąpiła w serca wszystkich nadzieja, że w życiu całego narodu i miasta nastąpić musi jakaś wielka zmiana”. 19 października 1915 r. utworzono Gubernię Wojenną Siedlecką, w której skład wchodziły powiaty: siedlecki, sokołowski, węgrowski, nowomiński i radzyński. Gubernia Wojenna Siedlecka weszła w skład Generalnego Gubernatorstwa Warszawskiego, czyli okupacji niemieckiej. Gubernatorem wojennym w Siedlcach został gen. Maksymilian von Wallenberg, który podlegał Generalnemu Gubernatorowi Warszawskiemu. Wraz z wejściem Niemców rozpoczęła się okupacja, o której dziś niewiele osób pamięta, kojarząc okupację niemiecką jedynie z okresem II wojny światowej.

PARTNER HANDLOWY
OKNOPLAST
okna z Krakowa

Nowak DOM

www.nowakdom.eu

• OKNA • DRZWI
• BRAMY • ROLETY

SIEDLCE, ul. Warszawska 22

☎ 25/ 644 52 72

SOKOŁÓW PODLASKI, ul. Piękna 2a

☎ 25/ 741 03 76